

KUSIĆ (241) *vb impf*

inf kusić (31). ◇ *praes 1 sg* kuszę (5). ◇ *2 sg* kusisz (1). ◇ *3 sg* kusi (29). ◇ *1 pl* kusimy (1). ◇ *2 pl* kusicie (10). ◇ *3 pl* kuszą (4). ◇ *praet 1 sg m* kuśi(e)m (1). ◇ *2 sg m* -ś kuśi (2). *f* -ś kuśiła (1). ◇ *3 sg m* kuśi (17). *f* kuśiła (1). ◇ *2 pl m pers* -ście kusili (2). ◇ *3 pl m pers* kusili (41), kusieli (1) *CzahTr*. ◇ *fut 1 sg m* będę kuśi (1). ◇ *2 sg m* będziesz kuśi (9). ◇ *3 sg m* będzie kuśi (1). ◇ *imp 2 sg* kuś (4). ◇ *1 pl* kuśmy (10). ◇ *2 pl* kuście (3). ◇ *con 2 sg m* byś kuśi (1). ◇ *3 sg m* by kuśi (9). ◇ *2 pl m pers* byście kusili (3). ◇ *3 pl m pers* by kusili (4). ◇ *impers praet* kuszono (2). ◇ *part praes act* kuszac (47).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Próbować, kosztować; pertentare Calep, Cn; degustare, probare, tentare Cn (5) : Mącz 448d; Pertento – Kufze probuję. Calep 792b.*

kusić czego (2): [ona niewiasta] przez dwanaście lat kuśiła lekarfthwá káždego RejPos 257; Calep 1054b.

cum inf (1): Bo bárziewy fuźę/ Mą nędzną duźę: Im go [mój grzech] táic kufzę. WisznTr 27.

2. *Doświadczać, poddawać próbie, badać; pertentare, tentare Mącz, Cn; experimentum capere, experiri, explorare, pereclitari, probare, spectare Cn (179) : drudzy kuffac [alii tentantes]/ domagáli fie v niego znáku z niebá. Leop Luc 11/16; Ale ách nieftotyfz iefzczeć wždy tym iáko tym/ ták iáko fłyfzymy/ iz wždy kuśili/ iz fie wždy przypátrowáli/ á przeftawáli drudzy ná onych nieogárnionych mądrościach iego RejPos 230; WujNT Matth 16/1, Luc 11/16.*

kusić kogo (A) (162): Czo mię kuficie licemiernicy/ pokážcie mi pieniądz ktorym czyńs placicie. OpecŻyw 75, 77v; WróbŻółt 25/2, 94/9; SeklKat R2; [Jezus] rzecze do Philippa/ fkađ kupięmy chleba/ aby iedli otoći? A to mówił kufzac go/ Bo on wiedziáł co miał wczynić MurzNT Ioann 6/6, Matth 22/35, Mar 12/15; KromRozm II i2, í 4v; LubPs V4v; RejWiz 150v; Leop Deut 6 arg, 11/16, Sap 3/5, Eccli 13/14, Matth 22/18 (10); BibRadz I 136b marg, Mar 8/11, Act 5/9, 1.Cor 10/9 [2 r.]; kufzac go [Tobiasza] Pan Bog iáko Iopá niegdý kuśi/ przepuścił nań flepotę BielKron 97, 12v, 40v, 102v; SarnUzn D [2 r.], D2v [2 r.]; RejAp 175; RejPos 76v, 80v, 82, 102v, 209v (13); Tymże obyczáiem powiedáią że Pan Bog fwoie kuśi/ kiedy ie niedoftátkiem/ chorobą/ y vdręczeniem infzym ćisnie: co więc czyni/ chcąc ich ćierpliwości doświadczyć/ á izby náukę z nich infzy bráli KuczbKat 425, 425 [3 r.]; RejZwierc 11v [2 r.]; BielSpr 46v; BudBib Gen 22/1, Ex 15/25, Num 14/22, 2.Par 32/31; BudNT przedm c [2 r.], c4v, Matth 22/35 [34]; CzechRozm 31 [9 r.], 31v, 228v, **2; SkarŻyw 504; CzechEp 372 [2 r.]; ReszList 150; LatHar 15; wierny ieft Bog/ ktory nie dopuści kuśić was nád siłę wáfzę WujNT 1.Cor 10/13, s. 27, 164, Matth 19/3, 22/18, 35 (25); WysKaz 29. Cf kusić kogo czym; kogo na czym; kogo o czym; kogo w czym; »kusić Pana Boga«, »kusić (Boga) w sercu swym«.

kusić kogo czym (4): RejPs 201 v; BudBib Eccli 7/23; Ieft pokufá [...] grzech przywodzaca/ ktorą Pan Bog nikogo nie kuśi: y ieft pokufá wiary doświadczáiąca/ ktorą Pan Bog człowieká kuśić raczy. WujNT 787.

kusić kogo na czym (1): W dziwnych rzeczach ták írodze ná wífem mye kuśili/ By mye iáką chytroścýą zdradnye podchwyćili LubPs I3.

kusić kogo o czym (1): Kufzá go [Jezusa] Pháryzeufzowie o cyńfzu [!] Cefárfkim. WujNT 167.

kusić kogo w czym (2): ktorego rad Krezus widzyał/ kuźząc go w mądrości Ńpytał vkazawłszy mu Ńkárby Ńwoie/ znałli kogo kiedy ná Ńwiece bogátłzego á Ńzczęłzliwłzego nád mię. *BielKron* 111v; *RejPos* 72.

kusić czego (8): *RejPs* 115; Połtánowiwłzy go [*Jopa*] Pan Bog w wielkim Ńzczęłciu/ kuźząc iego Ńtałości/ zálię nań wielkie plagi dopułzczał *BielKron* 27v; *Mącz* 312c; *RejPos* 330. Cf *kusić czego czym*, »kusić szczęłcia«.

kusić czego czym (1): iżby telko kułł/ a mácał iey woley/ á chęci/ Ńłowy oboiętnymi *GórnDworz* Cc3v.

kusić kim [= *kogo*] (5): *OpecŻyw* 52; [*Nadzieja do panny służebnej*] Nie kuł bogyem ni iego Ńwłętemi/ Nie pętay Ńie czármi przekłętemi *BielKom* G5; Abráámie niechay/ nie mnimay ábych ia żádał krwie Ńyná twego/ ále kuźząc tobą ábych obaczył vmyłł twoy *BielKron* 13; áby ták Chriłtułem nie kułli/ iáko Izráelczycy Bogiem/ żeby teź zá to tákże karánia nie odniełli/ iáko oni. *CzechRozm* 31; *ArtKanc* T14v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym: azaby* (1), *co za* (1)] (2): Tentare pecunia iudicium, Kułł ázaby Ńie chćieli dáć przedárowác *Mącz* 448d; [*Eumenes*] ná nie [*swe rycerstwo*] chytro zálzedł/ o thy liłty mowiac: zem ie ia Ńam piłál/ y chłopcu rołkłádác kázał miedzy lud połpolity/ kuźząc was co zá chuc mácie przeciw mnie *BielSpr* 46v.

W połączeniach szeregowych (2): iáko tho byli zwykli czyniłł Ńtráłząc á kuźząc á dziwnie przełłáduiac narody ludzkie *RejAp* 175; *ReszList* 150.

W charakterystycznych połączeniach: kusić dziwnie, srodze, złołciwie; kusić Chrystusa (a. (Pana) *Krystusa*) (18), *Ducha Pańłkiego* (2).

Zwroty: »kusić Pana Boga (a. Boga, a. Pana)« = *tentare (Dominum) Deum PolAnt, Vulg* [*szyk zmienny*] (42): Powiedziáno ielt niebędziefz kułł pana Boga twego *MurzNT Luc* 4/12; Po náwroceny Ńwoim zás Bogá kułli/ Swyłętego w Izráelu Ńprołnye obrázili *LubPs* S; *KrowObr* 216 [2 r.]; *Leop Deut* 6/16, *Mal* 3/15, *Luc* 4/12; *BibRadz Iudic* 8/10; *BielKron* 31v, 113v; iż nie będe prołł á nie będe kułł Páná mego/ dołyc iż fráłuiemy ludzi ná zyemi/ iuź wđdy nie fráłuyemy Páná Ńwoiego ná niebie. *RejPos* 271, 46, 69v, 72 [2 r.], 150 [3 r.], 209v [2 r.] (16); *BiałKat* 48v; *RejZwierc* 11v; *RejPosRozpr* b3v; *BudBib Ps* 105/14, *Mar* 3/15; *CzechRozm* 31, 31v, 253; *SkarŻyw* 194; *LatHar* +9v; *WujNT Matth* 4/7, *Luc* 4/12, *Act* 15/10, s. 448, Bbbbbbbv; *SkarKazSej* 663a.

bibl. »kusić (Boga) w sercu (a. sercach) swym« [*szyk zmienny*] (4): Pożádlwołcyą ná pułłczy ták Ńye zápalili/ Dziwnye Páná Bogá Ńwego w Ńercu Ńwym kułli *LubPs* Y2v, R6; Kułli teź Bogá w Ńercu Ńwem żádaiac iedłá dułzy Ńwey. *BudBib Ps* 77/18; *KochPs* 115.

»kusić szczęłcia, fortuny« [*szyk zmienny*] (2 : 1): Krzyżacy przedłię z nowu Ńwego Ńczęłcia kuźzą/ Lecz zá páńłką pomocą vłtěpowác mułzą. *KochProp* 11; PanKanclerz widzę content ex p^{rae} senti statu rerum niechce daley kusic fortuny *ActReg* 103; *CzahTr* H3.

Szeregi: »kusić, (a) dołwiadczać« = *tentare, probare Vulg* (2): ktoremu [*Tobiaszowi*] był Pan zálpełł oczy iego/ kuźząc á dołwiadczáiac Ńtałości iego/ y Ńyná mu Ńtráćił raczył *RejPos* 330; *WujNT Hebr* 3/9.

»drażnić i kusić« (1): Ná ktorego [*Chrystusa*] iż on lud nic niedbał/ ále go częŝto drażnił y kuŝił/ przeto nas teŝ Apoŝtoł przeŝtrzega *CzechRozm* 31.

»probować a kusić« (1): A iż Pan y powieŝciámi/ y fkuthki thego potwirdzác raczył/ zebráli ŝie do niego probuiąc go á kuŝząc go. *RejPos* 230.

3. *Wystawiać na pokusy, namawiać do złego; pertentare, tentare Cn* (55) : bo czárt gdy kuŝi/ ieŝt iáko Lew: ále gdy mu ŝie ŝprzećiwifz/ ŝtáie ŝie iáko muchá *Skarŝyw* 374; *ActReg* 168; *WujNT* 1.*Thess* 3/5, s. 208 *marg*, Ccccc2.

kusić kogo (46): Niedziwuy ŝe ŝie tedy człowiecze gdy cie diabel kuŝi/ gdytz oto ij pán ŝam ráczyl znoŝitz iego pokuŝy *Opecŝyw* 38, 37v, 95v; *TarDuch* B2; Bładzić y ten ktory w potrzebie przyiaciela patrzy á przy bieŝiedzie go kuŝi. *Bielŝyw* 144; *RejRozpr* F; *RejJóz* D4; *SeklKat* Tv; *RejKup* h5; *KromRozm I* M2; *KromRozm II* n4, pv; *BielKom* D3v, D4; *KrowObr* 224; *Leop Mar* 1/13; *RejAp* 110v; on chociaiy niewidomie/ ále ŝie wŝtáwicznie ŝtára/ áby nas kuŝił á odwoził od zupełney wiáry á nádzieie náŝzey. *RejPos* 117, 72; *KuczbKat* 425 [4 r]; *CzechRozm* 236v; Ná drodze/ nie przeŝtał go nieprzyiaciel kuŝić: miŝe ŝrzebrná/ pod oczy mu podrzucił/ áby go łákomŝtwem od zácŝętey drogi odwoił. *Skarŝyw* 57, 165, 308, 552 *marg*; *CzechEp* 108, 121; *Phil* F2; *LatHar* 519, 579; *WujNT przedm* 33, s. 13, 208, 1.*Cor* 7/5, *Iac* 1/13, Xxxxxv; *PowodPr* 52; *SkarKaz* 160a. *Cf kusić kogo czym*.

kusić kogo czym (5): kuŝil iego łákomŝtwem/ vkázawŝly iemu ziemie ij kroleŝtwa wŝŝytki ij chwálę ijch mowiátz. To wŝŝytko tobie dáw/ ieŝtli padnátz przedemná będzieŝ mię chwálitz. *Opecŝyw* 38; *BielKom* F3; *Skarŝyw* 290; *CzechEp* 422; A gdy łáknął náŝ Pan Zbáwiciel/ przyŝedł k niemu Diabel kuŝiciel/ táw go kuŝił pokuŝámi dŝiwnemi/ ále nic nie wygrał z nimi. *ArtKanc* C16v.

kusić czego czym (1): tamo kuŝil iego pokornoŝci próżná chwálę mowiátz. Ieŝtliŝ boŝy ŝyn/ ŝpuŝtz ŝie nadol *Opecŝyw* 37v.

kusić ku czemu (1): Niech ŝaden niemowi gdy bywa kuŝzon/ iżby go Pan Bog miał kuŝić: ábowiem Pan Bog niekuŝi ku złemu. *KuczbKat* 425.

kusić na co (2): Bog nikogo nie wwodzi w pokuŝy. Ani kuŝi ná złe. *WujNT* Bbbbbbv. *Cf Ze zdaniem*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Będe to ćierpiał poki ieŝt wola iego: będe ŝie korzył/ nie tobie Diabla/ ktory mię ná to kuŝifz/ ábym ŝie tobie kłániáł *Skarŝyw* 36.

W charakterystycznych połączeniach: kusi czar (2), *diabel* (6), *szatan* (8).

Szereg: »kusić i udręczać« (1): [*szatan*] chciál cie przeŝiátz iako pŝŝenicę do ŝwiętey wiary/ kuŝfátz cie ij vdráčzaiátz/ alem iá proŝil za cię *Opecŝyw* 95v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : Attento. *Kuŝę. Mącz* 448d; *Calep* 1054b.

Synonimy: 1. *kosztować, probować*; 2. *badać, doŝwiadczać, probować*.

Formacje współrdzenne: kusić się, pokusić, pokusić się, skusić, skusić się, ukusić, wskusić, zakusić; pokuszać, pokuszać się, ukuszać, zakuszać; ukuszać.

Cf KUSZĄCY, KUSZENIE, KUSZON